

ÈPOCA II. N.º 12

ABRIL 1923

CIVITAS

BUTLLETÍ DE PROPAGANDA DE
LA CIUTAT JARDÍ

ES REPARTEIX TRIMESTRALMENT ALS SOCIS

Passeig de Gràcia, 32, entresol. — Barcelona

SUMARI

PORTADA: Un aspecte dels Jardins del Rajah de Kashmir.

NOTES TRIMESTRALS

El Parc de la Ciutadella.

Ordinacions d'edificació suburbana.

JARDINS DE KASHMIR.

PRESERVACIÓ DELS BARRIS AGRADABLES.

TEATRE A L'AIRE LLIURE DEL PARC DE MONTJUIC.

SOCIETAT CÍVICA «LA CIUTAT JARDÍ».

CIVITAS

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CÍVICA

LA CIUTAT JARDÍ

URBANISME - ESPAIS LLIURES - HABITACIÓ

NOTES TRIMESTRALS

EL PARC DE LA CIUTADELLA

AQUEST parc, que molts obliden, perquè molts són els que viuen lluny d'ell vers Sarrià i altres suburbis; que molts altres visiten copiosament, perquè és el que tenen més a mà, sortint de casa; aquest parc de la Ciutadella, per l'oblit dels uns, i, sobre tot per l'afluència dels altres, que l'omplen desordenadament i sens respecte, ha anat davallant en la consideració de les persones i en l'escala de les coses polides. Molt temps l'Ajuntament mateix, ha tancat els ulls davant la misèria del parc de la Ciutadella, i els ha tancat perquè la pròpia pobresa del pressupost no permetia altra cosa. Ara sembla que el pressupost municipal s'hagi deixat enternir pels vells arbres escarnits i per les pobres flors malaltes del parc de la Ciutadella. Alguns treballs preliminars que hom hi ha fet mostren, si altra cosa no, aquesta atenció municipal i, sobre tot, la possibilitat de tornar a convertir el parc en qüestió, en un lloc honorable i útil a la ciutat. No es tracta, és clar, de retornar les coses a la situació en què es trobaven trenta anys endarrera, quan el «Parque de Barcelona» era això: l'únic parc possible per al barceloní. Avui el centre de vida de la ciutat ha fugit dels llocs que fa trenta anys ocupava, i el parc de la Ciutadella resta convertit en un parc de barriada, de districte, que molts bons barcelonins no veuen mai, però que no per això deixa d'existir i d'ésser necessari. Dins el sistema de parcs de la gran Barcelona, el parc de la Ciutadella hi té un lloc a omplir, i cal que no mori sens omplir-lo. La cintura d'espais lliures urbans, que comença a Montjuïc, que deu continuar-se vers el Turó, Sant Gervasi, que continua de fet amb el Parc Güell, amb el Parc del Guinardó, amb les adquisicions fetes a la Sagrada

Família i a la Plaça de les Glòries Catalanes, es completa amb el Parc de la Ciutadella. Per això és bo que l'Ajuntament no l'abandoni. El que abans era «El parque de Barcelona» ha de seguir essent «un parc de Barcelona», però aquesta disminució de categoria no ha d'ésser-ho perquè el parc davalli, sinó pel fet natural de l'engrandiment de la ciutat.

R.

ORDINACIONS D'EDIFICACIÓ SUBURBANA

Hom es pregunta per quins cinc sous les ordenances municipals de Barcelona, fetes principalment per a l'Eixampla, s'han d'aplicar a tot el terme municipal. Hem observat resultats deplorabilíssims d'aquesta aplicació. Illes de cases que hom construeix a Sant Gervasi resten amb una tan exigua quantitat de pati interior que cal recular als barris del segle XVI per a trobar-ne d'iguals a Barcelona. Per altra part, aquestes famoses ordenances no han servit per impedir la invasió de barracotes que patim. Es urgent, doncs, que l'Ajuntament de Barcelona prengui en les seves mans aquest problema de les ordenances i miri de trobar les solucions justes que són necessàries per a cada categoria de barriada. Sobre tot, els suburbis de la Ciutat estan clamant per l'oblit en què els té el pensament municipal. L'Ajuntament, que no dubta d'esmerçar quantitats, a la llarga importants, en l'arranjament dels carrers i serveis d'aquestes barriades és avar del seu suc de cervell, amb elles. Unes ordinacions que regulin les barriades on hom hi construeix amb un o dos pisos, hauran de tenir particularitats que les distingeixin de les ordenances fetes per a construccions de més de vint metres d'alçada. L'edificació i el bon aspecte dels barris forans guanyarien moltíssim amb aquestes ordenances.

FOTOGRAFIES JUNYENT

Jardins del Rajah de Kashmir

DEVEM al nostre consoci Olegari Junyent algunes fotografies que publiquem, obtingudes als jardins de Kashmir, durant el viatge a la Índia que ell va fer. La publicació d'aquestes fotografies inèdites serà sens dubte un motiu de goig per al lector amant de les velles tradicions del jardí oriental—d'aquest jardí que, per poc que gratem a la terra dels nostres, no podem deixar de trobar.

Aquest era, diu l'autor de les fotografies, un «jardí ple de roses, sota d'arbres groixuts i altíssims, de fort brancatge i de fullam magnífic; les aigües del desglaç de les muntanyes alimenten un sens fi de brolladors, de canalets i de cascades, enquadrant palauets i edicols, encertadament situats».

Jardins de Kashmir. — Un gran estany, dominat per una terrassa plantada d'arbres.

Kashmir. —Jardi a distints nivells, amb canal d'aigua que es recorre d'un cap a l'altre.

Preservació dels barris agradables

per N. M.ª RUBIÓ, *arq.*

LA divisió de les ciutats en zones, destinades cada una a una distinta funció urbana, sigui d'habitació, sigui d'indústria, o de comerç, és cosa teòricament coneguda a Barcelona, que no cal descobrir de nou. Actualment el «Zoning» o repartiment de la Ciutat en zones, està a l'ordre del dia, als Estats Units. El «Zoning» té com a finalitat posar ordre dins la confusió regnant a les ciutats, on la caseta amb jardí és amenaçada pel veïnatge de la casa de pisos i aquesta pel magatzem sorollós i per la fàbrica fumant. La tècnica del «Zoning» és complexa, i no em proposo tan sols tocar-la aquí. Només mencionaré un detall, un aspecte d'aquesta qüestió, que és ben interessant per als amics de «La Ciutat Jardí».

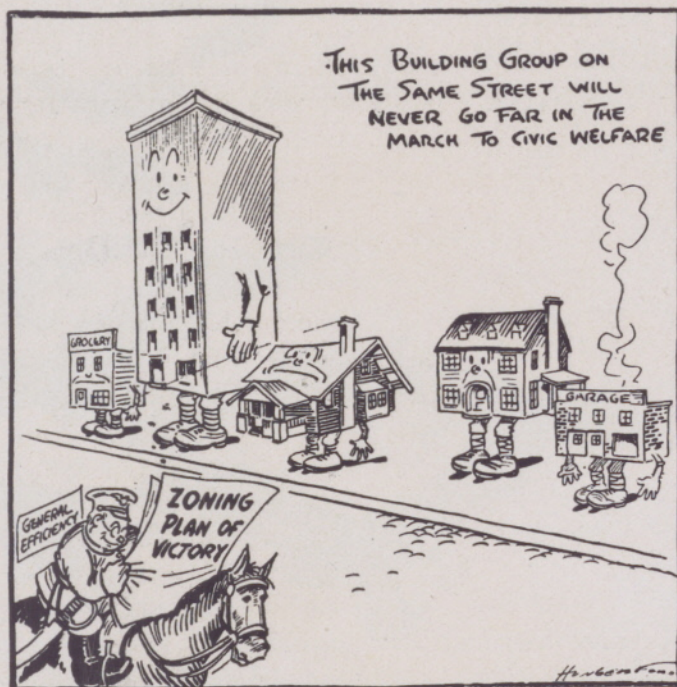
A les afores de Barcelona, a Sant Gervasi, a Horta, a Sarrià, etc., han estat construïts alguns barris on existeixen exclusivament casetes d'un o dos pisos, amb jardí, una reixa, un brollador,—i una calma completa del carrer. Un nombre important de famílies habita aquests barris amb tranquil·litat; ells són un ornament i una conveniència de la gran Ciutat; tot fa desitjar llur permanència, però tot fa témer llur desaparició.

Estem veient sovint com s'alcen grans edificis, plens d'immensitat a aquests barris que eren gairebé reservats a les casetes d'un o dos pisos. L'Ajuntament va decretar, fa temps, unes regles d'edificació, segons les quals aquests barris serien destinats solament a edificis de 12 metres d'alçada. Però, ultra que aquesta alçada de 12 metres és ja prou per a matar l'esperit dels barris que diem, i llur manera d'ésser, hem de deplorar que les excepcions de les regles siguin tan espesses, que hom arribi a confondre la regla amb l'excepció.

La invasió de les cases de pisos no és l'única que han de témer aquests pobres barris. De tots els recones de la ciutat, els grans ocellots negres—indústries fumejants, garatges estrepitosos, etc., arriben, i vénen a planar damunt de les casetes i els jardinetes dels barris forans, en cerca d'un solar no edificat. Així representa, d'una manera enèrgica, aquest perill, el cartell de propaganda de la «Philadelphia Housing Association». Cal que ardits caçadors armats de paciència i de sòlides ordenances municipals, surtin a la defensa del barri agradable i el protegeixin de les aus malfactores que l'amenacen. Es una veritable batalla la que el barri de casetes i jardinetes ha de lliurar contra el malestar, contra l'enuig i

Enutjosos voltors—garatges, rentadors públics, cases de pisos, etc.—planen damunt els solars lliures dels barris forans.

Edificis que no es troben bé estant junts.

la falta d'higiene. Un barri on hi convisquin la casa de pisos, la «torreta», la indústria i el comerç, no pot obtenir la victòria en la lluita per esdevenir un barri com cal. Un general que, en el cartell del «Citizens Committee on City Plannig» de Pittsburgh, ha de dirigir aquesta lluita, confessa aclaparat que amb un exèrcit compost d'elements tan diversos i contradictoris, la cosa pinta malament: els ciutadans que intervenen en aquest comitè d'urbanització restarien igualment aclaparats si haguessin de menar a port llur propaganda en altres terres que sabem.

Correspon als habitants dels nostres barris que encara estan preservats d'elements desagradables, el defensar-los de malèfiques invasions. L'egoisme dels propietaris que, rient-se de llurs pobres veïns, alcen grans cases, tapant el sol, la llum i la vista a les torres i jardins d'aquests veïns, ha de ésser denunciat per les pròpies víctimes.

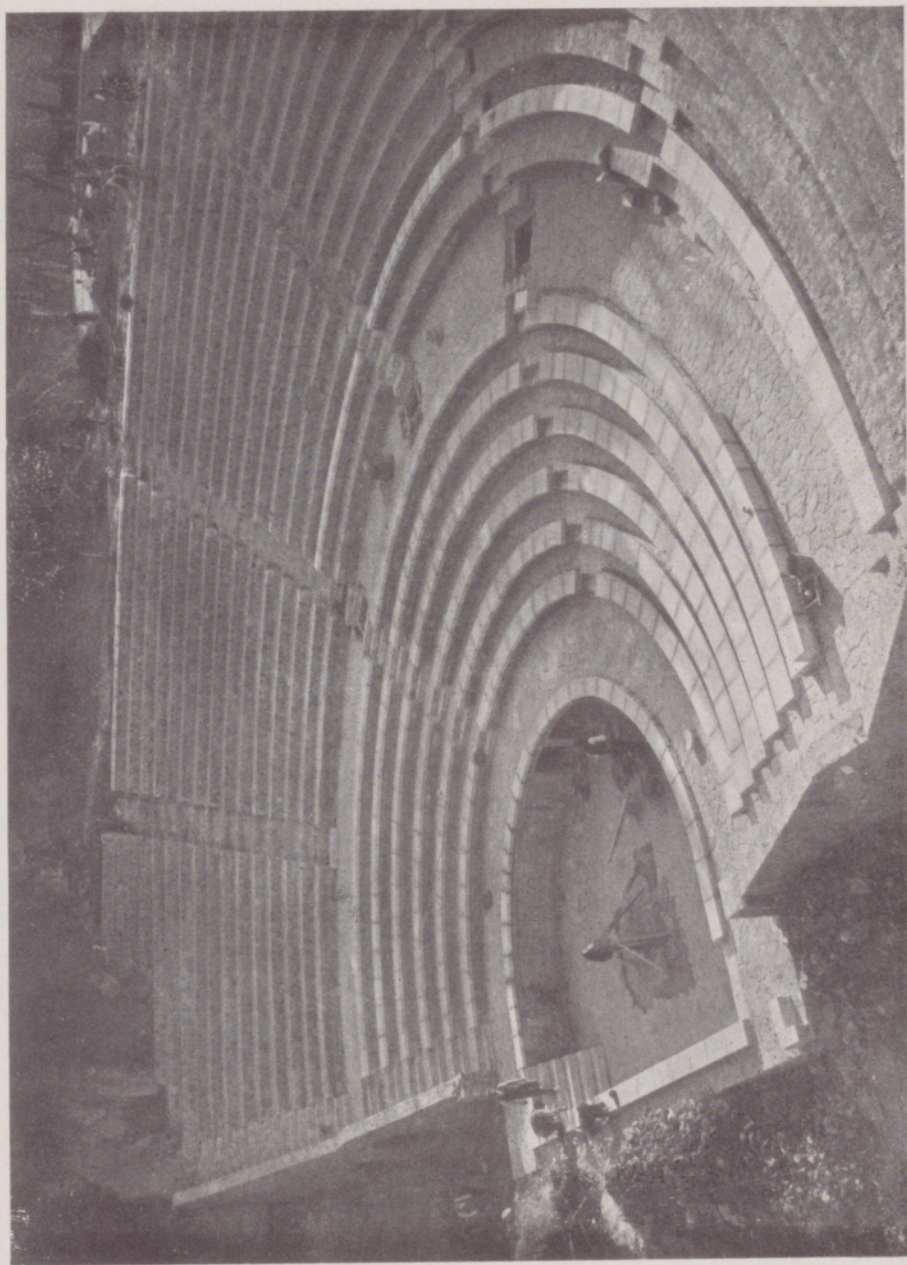
Convé, en efecte, que sigui dit, que la major part dels perills que corren aquells barris no provenen del Ajuntament, ni de l'oblit de les obres públiques. Es dins el camp de la iniciativa particular on es congrien les més terribles amenaces contra la gràcia i la tranquil·litat dels nostros barris forans. Aquesta gràcia i aquesta tranquil·litat no poden conservar-se si no són imposades fortes restriccions al caprici o a l'egoisme de cada propietari, i és evident que de propietaris, se'n trobarien pocs que consentissin de grat a demanar la promulgació de regles restrictives de l'edificació i utilització de les construccions, en aquells barris.

Tots, fins els menys engegats, preferiran que hom els deixi les mans lliures per fer en llur solar ço que més els plagui, pretenent que qualsevol restricció disminueix el valor en venda del terreny.

Per això, és a l'esperit cívic dels habitants dels barris forans, al que cal demanar, en primer terme, l'esforç en la defensa dels propis barris. L'ajuda del Municipi ha de venir a acompanyar, a endegar la bona voluntat dels veïns. Té molta raó aquest gravat americà que, dirigint-se als habitants d'un barri, els diu:

L'esdevenidor del vostre barri està en la vostra mà.

Estat actual de les obres del Teatre del Parc de Montjuïc.

Teatre a l'aire lliure del Parc de Montjuic

per R. REVENTÓS, *arq.*

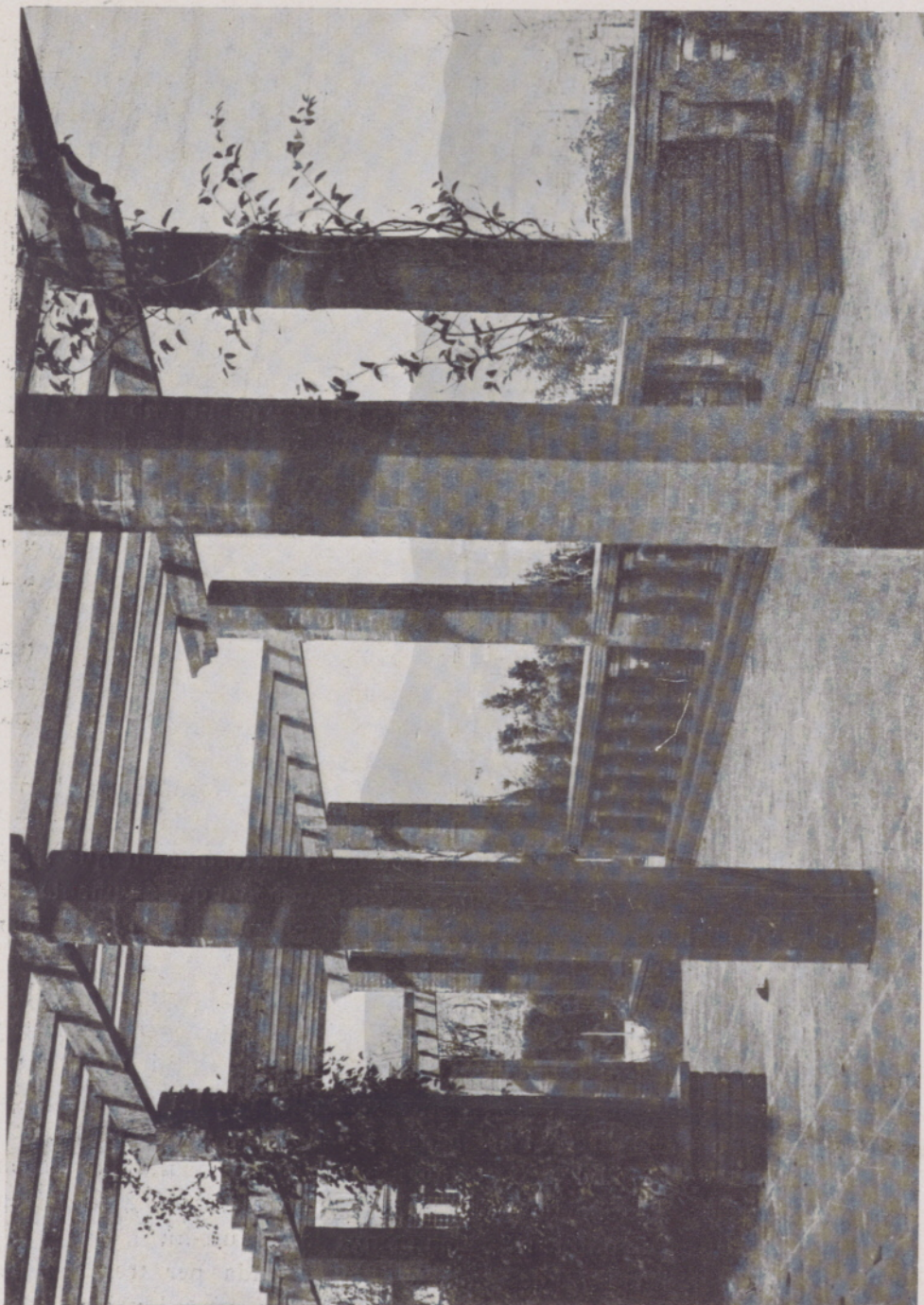
EL nostre poble està habituat a que les representacions a l'aire lliure siguin organitzades d'una manera improvitzada, tot i comptant amb que els dos elements bàsics d'aquesta mena d'espectacles, els actors i els espectadors, tinguin la preparació suficient per estabilitzar aquestes manifestacions. Mancava un indret on, d'una manera periòdica i sense grans despeses, es poguessin reunir els amants del teatre a l'aire lliure, i on fos més fàcil l'empendre's la representació de les velles grans obres del teatre grec i romà i de totes aquelles que no havent-se escrit per un teatre a l'aire lliure hi escauen meravellosament.

Mercès a la iniciativa de l'Exposició de Barcelona, podem comptar actualment amb un teatre de traçat Romà de capacitat per a dues mil persones, situat en un plaentíssim jardí de rosers dins del parc de Montjuic i de molt còmode accés.

L'emplaçament d'aquest teatre és el fons d'una vall formada per la paret d'una vella pedrera i el muntanyà de detritus procedents de la seva antiquíssima explotació. La paret de pedra viva que sense altra ornament que alguna planta enredadora tanca l'escena, és un excellent ressonador que augmenta notablement les condicions acústiques ja sòlidament garantitzades per la forma general del teatre.

A través del muntanyà hi ha un pas subterrani que comunicava el fons de la pedrera amb els camins que duïen a la ciutat. Actualment aquest pas subterrani convenientment revestit i pavimentat, és de gran utilitat per al servei del teatre, perquè ademés d'ésser de gran comoditat per les necessitats de la escena el tenir un servei directe i independent del públic, és així mateix utilitzable per el buidatge ràpid dels espectadors que en grans masses invadirien la roseria al finir l'espectacle, evitant-se d'aquesta manera els perjudicis que en la plantació els excessos de públic no poden menys de produir-hi.

L'escena no tindrà altra decoració que la produïda per tres rengles de xiprers retallats a les alçades suficients perquè els espectadors dels darrers

Dels jardins públics de Barcelona.

rengles no vegin el que passa entre xiprers i procurant que no tapi la nuesa del mur del fons.

Darrera de l'últim rengle d'espectadors i com una corona que separarà el teatre de la roseria, s'hi plantarà una renglera d'alzines que deuen aïllar-lo del poc soroll que vingui dels camins exteriors, així com dotar-lo d'un marc de verdura, que limiti el teatre i el faci amable.

Es d'esperar que tan sanes institucions com les que es dediquen al conreu del teatre a la nostra terra, no deixaran d'oferir les seves iniciatives i entusiasmes per a correspondre als esforços de la ciutat, donant els procediments per a que el teatre a l'aire lliure funcioni d'una manera constant, per a benefici d'actors i espectadors.

Societat cívica La Ciutat Jardí

HAN demanat intercanvis amb el nostre butlletí CIVITAS el *Magazine* de la *Garden Cities and Town Planning association*, de Londres, i la revista d'Anvers *De Bouwings*. La primera publicació és el portaveu del doctrinal de les Ciutats Jardins, i en ella s'hi manté pur el dogma de la ciutat industrial de creixement limitat, voltada de cintura agrícola i establerta en condicions especials d'economia de la terra. *De Bouwings* és una interessant revista, escrita en flamenc, on s'hi recullen les dades més importants del moviment de l'arquitectura als països germànics.

* * *

La Junta de senyores de la Ciutat Jardí comunica a tots els socis i a les persones que han afavorit l'obra dels Jardins d'infants, a benefici de la qual dita Junta ha celebrat festes diverses, al Teatre de Barcelona l'última d'elles, que continuen amb èxit les gestions per a obtenir un acord amb l'Ajuntament, a base de la construcció d'un Jardí per a jocs al davant de l'Hospital Clínic. Aquest espai lliure contribuirà a l'ensens que a l'esbarjo dels nens, a reservar per a l'hospital els beneficis de l'airejació. Si aquest emplaçament no fos possible, per causes independents de la voluntat de «La Ciutat Jardí» no cal dubtar que, d'acord sempre amb l'Ajuntament, hom podria fixar-ne un altre, per a que, en tot cas, el jardí de jocs sigui un fet. La construcció d'aquest haurà requerit la celebració de vàries festes, ja que, essent com és el pressupost de l'obra bastant elevat, no hauria estat possible executar-la amb la inversió de la recaptació d'una o dues de les festes.

725.095.4 (05) (K6.F11) Bur.
Civ.